C/2026/3202

12.6.2026 г.

Публикация на заявление за регистрация на географско означение в съответствие с член 15, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета

(C/2026/3202)

В срок от три месеца от датата на настоящата публикация органите на държава членка или на трета държава, или физическо или юридическо лице, което има законен интерес и е установено или пребивава в трета държава, могат да подадат до Комисията възражение в съответствие с член 17 от Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета ([1]).

ЕДИНЕН ДОКУМЕНТ

Наименования за произход и географски означения на селскостопански продукти

„Banski kestenov med“

ЕС №: PDO-HR-03402 — 13.1.2025 г.

1. **Наименование/наименования**

„Banski kestenov med“

2. **Вид на географското означение**

ЗНП X ЗГУ ☐

3. **Държава, към която принадлежи определеният географски район**

Хърватия

4. **Описание на селскостопанския продукт**

4.1. *Класификация на селскостопанския продукт в съответствие с позицията и кода от Комбинираната номенклатура, както е посочено в член 6, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2024/1143*

04.— МЛЯКО И МЛЕЧНИ ПРОДУКТИ; ПТИЧИ ЯЙЦА; ЕСТЕСТВЕН МЕД; ПРОДУКТИ ОТ ЖИВОТИНСКИ ПРОИЗХОД, ГОДНИ ЗА КОНСУМАЦИЯ, НЕУПОМЕНАТИ, НИТО ВКЛЮЧЕНИ ДРУГАДЕ

0409 — Естествен мед

4.2. *Описание на селскостопанския продукт, за който се отнася регистрираното наименование*

„Banski kestenov med“ е мед, произвеждан от семейства на краинската медоносна пчела (*Apis mellifera carnica* Pollmann, 1879 г.) от нектара на сладкия кестен (*Castanea sativa* Mill.) от регион Бановина.

Мелисопалинологични характеристики

Освен полен от сладък кестен (*Castanea sativa*) в състава на полените на „Banski kestenov med“ може да присъства и полен от следните нектароносни растителни видове: елшовиден зърнастец (*Frangula alnus*), аморфа (*Amorpha fruticosa*), кучешки дрян (*Cornus sanguinea*), липа (*Tilia* spp.), видове от семейство Сложноцветни (*Asteraceae*), горски овощни

([1]) Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. относно географските означения за вина, спиртни напитки и селскостопански продукти, както и за храните с традиционно специфичен характер и незадължителните термини за качество за селскостопанските продукти, за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС) 2019/787 и (ЕС) 2019/1753 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1151/2012 (ОВ L, 2024/1143, 23.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

дървета (*Prunus* spp.), бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), клен(*Acer* spp.), обикновен звездан (*Lotus corniculatus*) и в по-малки дялове полен от други растителни видове. В състава на полените може да се среща и полен от следните ненектароносни растителни видове: ясен (*Fraxinus* spp.), ежова главица (*Dactylis glomerata*), видове от семейство Житни (*Poaceae*), живовляк (*Plantago* spp.), царевица (*Zea mays*), както и лапад и киселец (*Rumex* spp.). Когато от общия брой поленови зърна се изключи делът на полен от ненектароносни растителни видове, делът на полен от сладък кестен (*Castanea sativa*) в „Banski kestenov med“ спрямо останалия дял на полен от нектароносни растителни видове трябва да бъде най-малко 85 %.

Органолептични характеристики

„Banski kestenov med“ има следните органолептични характеристики:

— Външен вид

Цвят — от светлокехлибарен до кехлибарен.

Бистрота — бистър.

Кристализация — бавна.

— Мирис — умерено до много интензивен мирис на кестенови цветя, мокър картон и разтрошени орехови листа.

— Вкус — леко изразена сладост и тръпчивост и умерена до изразена горчивина.

— Аромат — умерено до много траен аромат на горена захар, захарен сироп, дим и пелин.

Физични и химични показатели

Съдържание на вода: не повече от 18,0 %.

Електропроводимост: не по-малко от 0,80 mS/cm.

Съдържание на хидроксиметилфурфурол (HMF): не повече от 15 mg/kg мед.

4.3. *Дерогации относно набавянето на фуражи (само за продукти от животински произход, обозначени със защитено наименование за произход) и ограничения за набавянето на суровини (само за преработени продукти, обозначени със защитено географско указание)*

Подхранването на пчелните семейства е забранено в периода на главната паша от кестенови цветове. Подхранването обаче е разрешено, за да се стимулира развитието на пчелните семейства в началото на пролетта и извън периода на главната паша. Подхранването трябва да приключи най-малко 14 дни преди да започне периода на главната паша от кестенови цветове. Подхранването е разрешено също в края на лятото и началото на есента за попълване на хранителните запаси на пчелите за зимата. За подхранване е разрешено използването на захарен сироп и/или захарно-медени пити. За производството на храната за подхранване може да се използва трапезна захар с произход извън определения географски район. Съдържанието на сухо вещество с произход извън определения географски район не може да надвишава 50 % от общото количество сухо вещество, консумирано от пчелните семейства през годината. Остатъчното сухо вещество съответства на меда, произведен от пчелните семейства от събрания нектар и/или медена роса с произход от определения географски район. Графикът за подхранване на пчелните семейства е определен така, че подхранването да не окаже въздействие върху качеството на „Banski kestenov med“ или върху неговата връзка с географския район.

4.4. *Специфични етапи на производство, които трябва да бъдат осъществени в определения географски район*

Всички етапи на производството на „Banski kestenov med“ (паша и извличане на мед) трябва да се извършват в определения географски район.

4.5. *Специфични правила за рязане, настъргване, опаковане и др. на селскостопанския продукт, за който се отнася регистрираното наименование*

За да се гарантира качеството и проследимостта на меда, той трябва да се опакова в определения географски район. По време на транспортирането неподходящите (високи) температури могат да причинят промяна на физичните и химичните показатели и на органолептичните характеристики на „Banski kestenov med“ или да доведат до поемане на нежелани външни миризми или до привличане на влага от въздуха.

4.6. *Специфични правила за етикетиране на селскостопанския продукт, за който се отнася регистрираното наименование*

При пускане на пазара върху всички предварителни опаковки трябва да фигурира логото „Banski kestenov med“. Заедно с логото върху предварителната опаковка трябва да е посочено и името на производителя. В допълнение към горното всяка единица от предварителната опаковка трябва да носи печат с идентификационен номер. Всички ползватели на марката, които пускат на пазара продукт в съответствие с настоящата продуктова спецификация, имат право да използват печата и логото на „Banski kestenov med“ при същите условия.

Графичното изображение на знака включва черно лого на прозрачен фон. Логото се състои от черен кръг, в който има стилизирана дървена лъжица за мед със спираловидна форма и стилизиран меч на граф Josip Jelačić. Тези символи се припокриват, като по този начин образуват визуално цялостно изображение. Под кръга са изписани думите „BANSKI KESTENOV MED“ с черен шрифт Cinzel, като думата „BANSKI“ е изписана с удебелен шрифт, за да се подчертае още повече териториалната връзка с Бановина и гореспоменатия хърватски граф. Логото и текстът образуват едно цяло изображение, размерът на което не може да бъде по-малък от 50 x 40 mm.

Фигура 1

Логото на „Banski kestenov med“

5. **Кратко определение на географския район**

Географският район на производство на „Banski kestenov med“ обхваща регион Бановина, включително градовете (Petrinja, Glina, Hrvatska Kostajnica) и общините (Sunja, Majur, Donji Kukuruzari, Hrvatska Dubica, Dvor, Topusko, Gvozd).

6. **Връзка с географския район**

Специфична характеристика на географския район

Бановина е регион, който е част от Сисашко-Мославската жупания. Той се намира на границата на Панонската котловина, между река Sava и долните течения на реките Una, Kupa и Glina. Заема хълмисти предпланински части, включително планината Zrinska Gora на юг и басейна на река Sava и нейните притоци на север и североизток. Регионът се пресича от долините на множество малки водни потоци. Значителна част от площта му е залесена, особено около Dvor и Hrvatska Kostajnica. Спецификата на определения географски район се проявява и в това, че по-голямата част от региона се характеризира с добре поддържана растителност, малко население, екстензивно земеделие и обширни площи без промишленост или големи икономически оператори, което в крайна сметка оказва въздействие върху опазването на околната среда и представлява важна предпоставка за развитието на пчеларството. При кестеновите насаждения в региона Бановина най-често срещаният вид почва е глинеста светла лесивирана почва, като pH варира от 4,77 до 6,57.

В континентална Хърватия сладкият кестен се среща най-често в смесени или монокултурни гори. 7 324,88 ha или 48,8 % от общата площ на кестеновите насаждения се намират в Сисашко-Мославската жупания, където се намира географският район на производство на „Banski kestenov med“. В зависимост от конкретната местност кестените в Бановина започват да цъфтят около 5 юни — най-рано около Budučina, на склонове със североизточно изложение, и най-късно в Šamarica около 27 юли. Някои дървета цъфтят около 10 дни. Топонимите, свързани с пчеларството, са важни, тъй като често посочват район, който в миналото е бил богат на медоносни растения или в който някога е имало пчелни семейства. Топонимите могат също така да сочат традиционни пчеларски практики, използвани в определен район, или някои други аспекти, свързани с пчеларството. Сред топонимите, представляващи интерес за пчеларството и производството на мед в Бановина, със сигурност трябва да се спомене Hrvatska Kostajnica. Наименованието „Kostajnica“ предполага, че произлиза от думата „kostanj“ (кестен). Това се потвърждава от факта, че хълмовете от двете страни на река Una са дом на значителни насаждения от сладък кестен.

Специфични характеристики на продукта

Освен почвените характеристики и цветния състав климатичните условия също оказват значително влияние върху специфичните характеристики на „Banski kestenov med“. Въз основа на мелисопалинологични анализи са определени видовете медоносни растения, от които пчелите събират нектар, което доказва връзката между меда и определения географски район и разликите в сравнение с кестеновия мед от други географски райони. Голяма част от изследваните проби съдържаха полен от елшовиден зърнастец (*Frangula alnus*), аморфа (*Amorpha fruticosa*), кучешки дрян (*Cornus sanguinea*), липа (*Tilia* spp.), видове от семейство Сложноцветни (*Asteraceae*), горски овощни дървета (*Prunus* spp.), бяла акация (*Robinia pseudoacacia*), клен (*Acer* spp.) и обикновен звездан (*Lotus corniculatus*).

Освен ботаническия им произход беше изпитана и електропроводимостта на пробите. Определени са показателни стойности, вариращи между 0,84 mS/cm и 1,80 mS/cm, със средна стойност от 1,24 mS/cm. Сравнението на кестеновия мед с кестенов мед от други региони ясно показа, че диапазонът на стойностите на електропроводимост в другите региони е значително по-широк — от 1,05 mS/cm до дори 2,25 mS/cm, със средна стойност от 1,61 mS/cm. Освен нектар в кестеновите насаждения се среща и медена роса, произвеждана от листни въшки и смучещи насекоми. Високите средни стойности на електропроводимост вероятно са следствие от дела на медена роса в изследваните проби от мед от другите региони. Всъщност наличието на медена роса косвено влияе върху външния вид на меда, т.е. върху цвета му, който е по-тъмен от пробите от мед от Бановина. Цветът на повечето проби от „Banski kestenov med“ обаче варира от светлокехлибарен до кехлибарен и пробите имат аромата и горчивината, характерни за органолептичния профил на кестеновия мед, както и типичния диапазон от стойности на електропроводимост, като всички тези характеристики подчертават отличителния му характер.

Причинно-следствена връзка между специфичните характеристики на географския район и специфичните характеристики на продукта

„Banski kestenov med“ е продукт, който е тясно свързан с района, от който произхожда. Специфичните му характеристики се дължат на географския район, който включва естествени гори с висок дял на сладки кестени (*Castanea sativa*) — най-големият такъв район в Хърватия. Кестеновите насаждения цъфтят по различно време в зависимост от местообитанията, в които се срещат в рамките на географския район на производство. Така, благодарение на разликите в надморската височина и изложението, пашата продължава повече от месец. Освен това характеристиките на почвата и метеорологичните условия оказват значително въздействие върху количеството отделен нектар. Киселинните почви осигуряват оптимални условия за отглеждане на сладкия кестен, което оказва положително въздействие върху цъфтежа и съответно върху количеството на отделения нектар. Като поема вода и минерални вещества от почвата, растението ги влага в сока — суровината, от която се произвежда нектарът. Това от своя страна оказва въздействие върху качеството на крайния продукт — меда. Освен от вида на почвата, върху отделянето на нектар от сладкия кестен оказват влияние и метеорологичните условия, особено валежите, които в региона Бановина са разпределени равномерно през вегетационния период, но особено по време на цъфтежа. Всъщност редуването на слънчевите периоди с кратки дъждове по време на цъфтежа на сладкия кестен увеличава относителната влажност на въздуха, което също оказва положително въздействие върху отделянето на нектар. Оптималното използване на ресурсите за паша позволява производството на „Banski kestenov med“ с изключително качество. Това се потвърждава и от отличителния органолептичен профил на меда, физичните и химичните показатели и специфичния състав на полени, т.е. наличието на полен от елшов зърнастец (*Frangula alnus*) и аморфа (*Amorpha fruticosa*) като съпътстващи растителни видове, което отличава „Banski kestenov med“ от кестеновия мед от другите региони, в които е възможно да се произвежда такъв мед.

В допълнение към релефа и климатичните фактори значителните кестенови насаждения, представляващи основният източник на цветове в определения географски район, са допринесли за създаването на отличителен вид пчеларство. Уменията и знанията на пчеларите в Бановина, от гледна точка на тяхното разбиране и прилагане на своевременни технологични действия спрямо пчелните семейства и подготовката на меда за пазара, гарантират производството на висококачествен „Banski kestenov med“. Знанията и опитът на пчеларите са видни от специалното внимание, което те отделят на избора на подходящи места за пчелините с оглед на топографията. Изборът на места с южно и югоизточно изложение, защитени от вятъра и достатъчно слънчеви, гарантира оптималното развитие на пчелните семейства. Пчелните семейства, които се развиват при такива условия, постигат адекватно ниво на колективна активност, което в крайна сметка се отразява на събирането на нектар. Редовният мониторинг и наблюдение на цъфтежа и събирането на нектар дават възможност за своевременно извличане на меда — един от ключовите фактори за производството на качествен мед, който отличава меда от този регион от кестеновия мед, произвеждан в други региони. По-конкретно, благодарение на дългогодишното наблюдение на цъфтежа на сладкия кестен, местните пчелари могат да определят кога започва цъфтежът и по този начин навреме да разположат пчелните семейства на подбрани места, за да се възползват от събирането на нектар от кестен и така да постигнат максимална едноцветност, което впоследствие се отразява в типичните органолептични свойства на меда. „Banski kestenov med“ се характеризира с ниско съдържание на вода и HMF (хидроксиметилфурфурол). Такова съдържание на вода показва, че пчелите са извлекли водата правилно по време на зреенето на меда и че пчеларите са избрали подходящия момента за извличането на меда, което допълнително се отразява на качеството на меда. Мед с ниско съдържание на HMF потвърждава, че медът е пресен и не е бил загряван до температури над 40 °C, което гарантира запазването на ценните му компоненти. Стремежът на местните пчелари да поддържат качеството чрез натрупване на знания и опит оказва пряко въздействие върху химическия състав на „Banski kestenov med“.

Комбинацията от горепосочените фактори, включително високият дял на кестеновите гори в региона Бановина, защитената околна среда и благоприятният микроклимат на региона, пчеларските традиции, както и уменията и знанията на местните пчелари, оказва пряко влияние върху специфичните характеристики на „Banski kestenov med“.

Спецификата на „Banski kestenov med“ се основава на дългогодишна традиция в пчеларството, така че връзката с определения географски район се засилва и от исторически, традиционни и културни фактори. Всъщност първият писмен документ, в който се споменава медът (а оттам и пчеларството в Бановина), датира още от 1211 г. и се отнася до правото на манастирска църква да ползва мед. Пчеларят Milan Krizman е вероятно най-важният човек, допринесъл за популяризирането на пчеларството в Petrinja. Той е поддръжник на пчеларството и новатор, който конструира модерен пчелен кошер, известен като „krizmanka“. Първото сдружение на пчеларите в региона Бановина е Сдружението на пчеларите в Petrinja, което е основано през 1952 г. и е сред все още действащите днес.

Препратка към публикуваната продуктова спецификация на географското означение

https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/hrana/zoi-zozp-zts/Specifikacija_Banski_kestenov_med_kolovoz_2025.pdf